

**Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«НАЦІОНАЛЬНИЙ ГІРНИЧИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**

**Фінансово-економічний факультет
Кафедра економічного аналізу та фінансів**

**МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЛЕКЦІЙ
з дисципліни
«Бюджетна політика та міжбюджетні відносини»**

для студентів освітньо-професійної програми підготовки
магістрів з фінансів та кредиту
галузі знань 0305 «Економіка і підприємництво»
спеціальності
8.03050801 - фінанси і кредит
(за спеціалізованою програмою «Управління державними фінансами»)

**Дніпропетровськ
2012**

Методичне забезпечення лекцій з дисципліни «Бюджетна політика та міжбюджетні відносини» для студентів освітньо-професійної програми підготовки магістрів галузі знань 0305 «Економіка і підприємництво» спеціальності 8.03050801 - фінанси і кредит (за спеціалізованою програмою «Управління державними фінансами»)/ Упорядн: О.І.Дедіков - Дніпропетровськ: ДВНЗ «Національний гірничий університет», 2012.

Затверджено до методичною комісією з напрямку галузі знань 0305 Економіка та підприємництво (протокол № ___ від 2012) за поданням кафедри економічного аналізу та фінансів (протокол № ___ від 2012).

Подано методичне забезпечення лекцій з дисципліни «Бюджетна політика та міжбюджетні відносини» для студентів освітньо-кваліфікаційної програми підготовки магістр галузі знань 0305 «Економіка і підприємництво» спеціальності 8.03050801 - фінанси і кредит (за спеціалізованою програмою «Управління державними фінансами»)/

Рекомендовано до видання Навчально-методичним управлінням ВНЗ «НГУ».

Відповідальний за випуск завідувач кафедри економічного аналізу і фінансів д.е.н., проф. О.С.Галушко

ЗМІСТ

	стор.
1. ВСТУП.....	4
2. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ.....	5
3. МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ (МАТЕРІАЛИ ДО ЛЕКЦІЙНОГО МОДУЛЯ).....	6
4.ПИТАННЯ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ.....	12
5.РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА.....	15

1. ВСТУП

Міжбюджетні відносини є однією з головних складових бюджетного процесу в Україні, важливим елементом реформування національної економіки, соціально-економічного розвитку регіонів і населених пунктів, формування муніципальних фінансів і бюджетів.

Від їх розвитку в значній мірі залежить налагодження ефективної співпраці центральних і місцевих органів виконавчої влади й органів місцевого самоврядування щодо політики регіонального розвитку та муніципальної соціально-економічної політики. Нині система між-бюджетних взаємовідносин в Україні має перехідний характер. Вона суперечливо поєднує як старі інструменти, що дісталися в спадок від радянських часів, так і нові, що почали використовуватися в роки незалежності України. Поступово формується тенденція переходу до нової моделі міжбюджетних відносин, що базується на правових засадах та об'єктивних соціально-економічних нормативах. Затримка з переходом до такої моделі є фактором наростання суперечностей між центральною і місцевою владами, а також поява фінансової кризи. Нова модель організації міжбюджетних відносин в Україні має бути простою, зрозумілою, базуватися на таких основних інструментах, як власні та передані доходи, трансферти і внески окремих територій до Державного бюджету України, бюджетні позички.

Дисципліна “Міжбюджетні відносини” має на меті дати слухачам теоретичні знання та виробити в них практичні навички опрацювання й обґрунтування конкретних пропозицій, що стосуються актуальних проблем місцевого самоврядування та державного управління, процесу формування державного і муніципального бюджетів.

У зв'язку з цим у програмі дисципліни “Міжбюджетні відносини” для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня магістр міститься як теоретичний матеріал, так і специфіка застосування отриманих знань і навичок на практиці.

Всебічне вивчення дисципліни дасть змогу студентам знати:

- сутність системи міжбюджетних відносин, їх роль у бюджетній системі та соціально-економічному розвитку країни;
- нормативно-правове забезпечення організації міжбюджетних відносин в Україні;
- історичний досвід процесу формування міжбюджетних відносин в Україні;

- місце муніципальних бюджетів і фінансів у системі міжбюджетних відносин, бюджетне регулювання та фінансове вирівнювання, що є одними із головних складових міжбюджетних відносин;
 - види міжбюджетних відносин, систему і механізми надання міжбюджетних трансфертів (субсидій, субвенцій, дотацій ви-рівнювання) та їх значення у наповненні муніципальних бюджетів і соціально-економічному розвитку територій;
 - систему регулювання, інструменти та особливості організації української моделі міжбюджетних відносин;
 - адміністративно-територіальну основу та основні напрями реформування міжбюджетних відносин;
 - механізми взаємодії органів державної влади та управління і місцевого самоврядування у контексті організації міжбюджетних відносин, цілі та завдання державної регіональної фінансової політики;
 - форми та методи фінансового вирівнювання;
 - зарубіжний досвід організації міжбюджетних відносин.
- Отже, програма навчальної дисципліни “Міжбюджетні відносини” спрямована на те, щоб дати слухачам знання теоретичних основ дисципліни та застосування здобутих знань, умінь і навичок на практиці.

2. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Сутність та складові бюджетної політики та міжбюджетних відносин

Тема 2. Бюджетна політика як складова фінансової політики держави

Тема 3. Бюджетний механізм та його складові

Тема 4. Бюджетна стратегія і тактика

Тема 5. Регулювання міжбюджетних відносин

Тема 6. Міжбюджетні відносини і система бюджетного вирівнювання

Тема 7. Планування та порядок фінансування міжбюджетних трансфертів

Тема 8. Міжбюджетні відносини у системі бюджетного прогнозування

Тема 9. Ефективність міжбюджетних відносин як наслідок бюджетної

3. МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ (МАТЕРІАЛИ ДО ЛЕКЦІЙНОГО МОДУЛЯ)

Міжбюджетні відносини в Україні є однією з визначальних складових бюджетного процесу, важливим інструментом удосконалення фінансових відносин між центральними та місцевими органами влади, визначальним чинником економічної та політичної стабільності в Україні. Актуальність обраної теми визначають сучасні світові тенденції в економіці, роль виваженого державного регулювання як гаранта фінансово-економічної безпеки країни.

Існуючий стан та проблеми міжбюджетних відносин в Україні слід розглядати в історичному аспекті. У системі управління в бюджетній сфері довгий час ігнорувалися нові реалії в Україні після проголошення суверенітету. Це позбавляло місцеві органи влади фінансової самостійності, призводило до повної залежності розвитку місцевої економіки від можливостей вищих органів влади вирішувати проблеми регіонів. Проблема бюджетної реформи вийшла на перший план.

Кроком уперед стало ухвалення Бюджетного кодексу України, який визначив принципи бюджетної системи України, бюджетного процесу та міжбюджетних відносин, закріпив за місцевими бюджетами власні джерела надходжень. 21 червня 2001 року з прийняттям Верховною Радою Бюджетного кодексу розпочався новий етап розвитку міжбюджетних відносин в Україні. Фактично було законодавчо закріплено якісно нові правила формування місцевих бюджетів та відповідних відносин між центром та органами місцевої влади.

По-перше, за місцевими бюджетами закріплено як складники доходної частини цілий ряд податків та зборів (загалом 17 видів), які не враховуються при визначенні міжбюджетних трансфертів, тобто є ексклюзивними доходами. Це означає розширення доходної бази відповідних органів місцевої влади. Таким чином, організація руху частини фінансових потоків перейшла на місцевий рівень, що з огляду на традиції концентрації влади та коштів на центральному рівні є надзвичайно важливим.

По-друге, кодекс закріпив за бюджетами місцевого самоврядування 7 видів податків та зборів і встановив відповідні пропорції їх надходження до

місцевих бюджетів. Наприклад, стаття 64 Бюджетного кодексу України закріплює за бюджетами місцевого самоврядування серед інших податків і податок з доходів громадян. Згідно зі статтею 65 цей податок розподіляється в таких пропорціях: міста Київ та Севастополь – 100% загального обсягу податку з доходів громадян, бюджети міст республіканського та обласного значення – 75% надходжень від податку з доходів громадян, що стягується з громадян даної території, бюджети міст районного значення, сіл, селищ чи територіальних об'єднань – 25%, обласні бюджети – 25%.

По-третє, крім питань, пов'язаних з бюджетним процесом, кодекс передбачає і кілька перспективних напрямів діяльності місцевих органів влади. Йдеться про здійснення внутрішніх запозичень, а за умови, що населення відповідної громади перевищує 800 тис. чол., дозволяється здійснювати і зовнішні запозичення.

Водночас міжбюджетні відносини залишаються напруженою ланкою в бюджетному процесі. Вимагає вдосконалення система бюджетного регулювання, зберігається недостатня власна дохідна база місцевих бюджетів, потребує поліпшення законодавче забезпечення розмежування функцій та завдань центральних і місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування щодо здійснення бюджетних видатків.

Міжбюджетні відносини є важливим чинником вирівнювання розвитку адміністративних територій, забезпечення однакових умов доступу громадян до суспільних послуг незалежно від місцезнаходження. Завдання полягає у створенні такого механізму міжбюджетних відносин, що є основою ефективності бюджетів усіх рівнів у частині забезпечення добробуту населення. Серед вітчизняних і зарубіжних вчених, які вивчають міжбюджетні відносини, варто відзначити О. Василика, О. Кириленко, В.Кравченка, І. Луніну, В. Опаріна, С. Юрія та ін. Висновки і положення, які містяться у працях науковців, враховані при написанні наукової статті. Разом з тим, низка проблем у сфері міжбюджетних відносин потребує додаткових досліджень.

Зокрема, ще не знайшов належного наукового узагальнення процес реформування міжбюджетних відносин після набуття чинності Бюджетного кодексу України, подальшої розробки вимагає чинна практика організації міжбюджетних відносин в умовах державного унітаризму України. Наукового аналізу вимагають проблеми чіткого розмежування доходів і видатків відповідно до повноважень в бюджетній системі та раціоналізації розподілу фінансових ресурсів між бюджетами різних рівнів, зміцнення власної дохідної бази місцевого самоврядування, напрями вдосконалення міжбюджетних відносин. Актуальність подальшого реформування міжбюджетних відносин в Україні визначила постановку цілей і задач.

Метою обраної тематики дослідження є вивчення особливостей та проблем міжбюджетних відносин в Україні, виявлення шляхів раціоналізації та подальшого реформування фінансових відносин, які склалися між рівнями бюджетної системи з урахуванням зарубіжного досвіду та розроблення пропозицій щодо вдосконалення міжбюджетних відносин в Україні. Пропонована стаття зорієнтована на досягнення наступних завдань:

- дослідити особливості існуючих моделей організації міжбюджетних відносин та у процесі аналізу запропонувати оптимальну модель в умовах сьогодення України;
- визначити роль місцевих бюджетів у соціально-економічних процесах;
- запропонувати напрями вдосконалення механізму міжбюджетних відносин.

Досліджуючи проблеми та особливості механізму міжбюджетних відносин в Україні, потрібно підкреслити, що однією з найважливіших проблем є створення оптимальної моделі організації міжбюджетних відносин в країні. Тому розглянемо основні засади, що стосуються моделей організації міжбюджетних відносин та вибору такої моделі для України. Модель міжбюджетних відносин являє собою інституціональний підхід до визначення організаційних основ взаємовідносин між державними і місцевими органами влади, що пов'язаний з політикою уряду або регіональної адміністрації у вирішенні питання розподілу доходів і видатків за рівнями бюджетної системи.

Світова практика організації міжбюджетних відносин ґрунтується на двох основних моделях: бюджетного федералізму та бюджетного унітаризму. Ключовим фактором, що складає основу моделі організації міжбюджетних відносин в країні, є форма державного устрою. Бюджетний федералізм як модель організації міжбюджетних відносин існує в країнах з федеративним державним устроєм. Бюджетний федералізм – це модель організації міжбюджетних відносин у багаторівневій бюджетній системі, у якій законодавчо визначаються бюджетні права та обов'язки федерації та суб'єктів федерації, правила їх взаємодії на всіх стадіях бюджетного процесу [1, с.61]. Кожен рівень бюджетної системи є самостійним, володіє власними фінансовими ресурсами і виконує закріплені за ним бюджетні повноваження. Бюджетний федералізм як модель організації міжбюджетних відносин передбачає:

- значну автономію бюджетів різного рівня;
- договірно-правовий характер відносин центру та суб'єктів федерації;

- чітке розмежування фіскальних та видаткових повноважень місцевих бюджетів;

- закріплення за кожним рівнем управління достатніх фінансових ресурсів для фінансування своїх повноважень;

- організацію міжбюджетних відносин за активної ролі у визначенні їх моделі не тільки центральної влади, а й регіональної та місцевої через механізм консультацій та переговорів.

У свою чергу, фактично протиставлена попередній моделі організації міжбюджетних відносин інша - бюджетний унітаризм [1, с.61]. Ця модель організації міжбюджетних відносин передбачає:

- основні принципи організації міжбюджетних відносин визначаються центральною владою;

- центральна влада здійснює активну політику забезпечення єдиних стандартів громадських послуг на всій території країни, вирівнює фіскальні дисбаланси;

- місцевій та регіональній владі, як правило, відводиться досить пасивна роль.

Україна є унітарною державою, тому логічно було б прийняти унітарну модель відносин на принципах бюджетного унітаризму. Проте побудова моделі міжбюджетних відносин на основі принципів бюджетного федералізму має багато переваг. Ця теорія надає можливість вирішити питання, які функції держави ефективніше виконувати централізовано, а виконання яких функцій можна передати місцевим органам влади. Реформування міжбюджетних відносин в Україні слід здійснювати з урахуванням принципів теорії бюджетного федералізму. Фінансову децентралізацію необхідно здійснювати з одночасним підвищенням відповідальності місцевих органів влади за прийняття ними рішень.

Необхідно заповнити прогалини у законодавчому регулюванні міжбюджетних відносин. Зокрема доцільно було б створити окремий законодавчий акт, який би регламентував здійснення контролю та аудиту за доцільністю та ефективністю витрачання коштів місцевими органами влади.

Важливо знайти оптимальний варіант побудови децентралізованої моделі міжбюджетних відносин в унітарній країні, використовуючи позитивні сторони роботи місцевого самоврядування та розширюючи бюджетну самостійність, що гарантується законом.

Місцеве самоврядування є однією з умов успішного здійснення демократичних перетворень в Україні. Самоврядування повинно узгоджуватися з діяльністю центральних органів. До повноважень органів місцевого самоврядування належить широке коло питань, зокрема:

володіння, користування і розпорядження муніципальною власністю; місцеві фінанси; формування, затвердження і виконання місцевого бюджету тощо.

Потреби зміцнення засад місцевого самоврядування, фінансів місцевих органів влади зумовлюють необхідність використання у формуванні оптимальної моделі міжбюджетних відносин окремих принципів, що притаманні концепції субсидіарності, що охоплює такі аспекти:

- влада більш високого рівня, зокрема державна, може втручатися у фінансові справи влади більш низького рівня лише в разі, якщо вона продемонструвала і довела свою нездатність вирішувати проблеми;

- державна влада зобов'язана надавати фінансову допомогу органам влади місцевого рівня, причому така допомога має сприяти фінансовій автономії місцевої влади та розширенню її повноважень;

- чіткий розподіл повноважень між різними рівнями влади в усіх сферах, включаючи і фінансову;

- співробітництво (партнерство) різних рівнів влади.

Таким чином, з урахуванням унітарного державного устрою та сучасних тенденцій розвитку міжбюджетних відносин у розвинутих країнах в Україні доцільно будувати міжбюджетні відносини на засадах бюджетного унітаризму в поєднанні з окремими принципами бюджетного федералізму та концепції субсидіарності. Остання враховує можливості кожної владної структури вирішувати проблеми найбільш ефективним чином за умови максимальної її наближеності до місця подій.

Бюджетні відносини характеризуються широкою сферою впливу, високою мірою дієвості та гнучкістю. Система бюджетних методів управління формується не як задана назавжди система важелів, а являє собою їх динамічну сукупність, що постійно розвивається і перетворюється відповідно до зміни цілей і завдань регіонального розвитку. У цій системі можна виділити такі інструменти: фінансова допомога; податкова і тарифна політика.

Фінансова допомога здійснюється у вигляді грантів, надання позик, видачі гарантій по позиках.

Податкова і тарифна політика – зменшення чи збільшення місцевих податків або відстрочки їх виплати, звільнення від зборів, вирівнювання ставок податків.

Аналіз стану фінансування видатків та недостатній рівень наповнення бюджетів усіх рівнів у сучасних умовах виявляє негативні тенденції в Україні. Місцеві бюджети України недостатньою мірою забезпечують можливості реалізації функцій і завдань, які покладаються на місцеві органи влади. Зокрема, головною метою місцевого самоврядування є поліпшення якості

життя місцевого співтовариства. Підвищення ефективності функціонування місцевих підприємств пропонується як один із дієвих методів збільшення прибутків місцевих бюджетів. Розгляд практики трансформаційних процесів в Україні дозволяє зробити висновки, що для становлення місцевих бюджетів значення мають такі категорії, як поточні бюджети; бюджети розвитку, видатки; власні та закріплені доходи; місцеві податки і збори.

Саме місцеві податки і збори мають забезпечити фінансові передумови самостійності місцевих бюджетів у частині формування їх доходів. Місцеві органи самоврядування, використовуючи бюджетні важелі, можуть активним чином впливати на розміщення підприємств різних галузей господарства, розвиток соціальної інфраструктури регіонів тощо. Тому реформування міжбюджетних відносин повинно відбуватися в напрямі зміцнення фінансової бази місцевих бюджетів. Місцеві органи влади повинні володіти фінансовими джерелами, достатніми для організації управління економікою своєї території, а також володіти відносною самостійністю в управлінні податками та іншими обов'язковими платежами, що надходять до відповідного бюджету.

Можна зробити висновок, що міжбюджетні відносини в економіці України потребують подальшого вдосконалення з метою розширення ресурсної бази органів місцевого самоврядування та запровадження децентралізованого варіанта міжбюджетних відносин. Формування ефективного механізму міжбюджетних відносин в Україні можливо при чіткому розподілі повноважень різних органів влади і посиленні відповідальності за здійсненням фінансування видатків, а також при створенні діючих механізмів стимулювання місцевих органів влади до пошуку нових джерел бюджетних доходів через стимулювання розвитку господарського комплексу регіону. Місцеві органи повинні бути зацікавлені у нарощуванні власної дохідної бази.

Розширення повноважень місцевих органів влади та місцевого самоврядування в Україні зумовлює необхідність забезпечення самодостатності бюджетів різних рівнів, поліпшення правових відносин і підвищення ефективності функціонування бюджетної системи.

Слід відзначити, що реформування міжбюджетних відносин може бути ефективним лише за умови визначення оптимального розподілу бюджетних надходжень між окремими ланками бюджетної системи країни та здійснення повноцінної адміністративної реформи, невід'ємною складовою якої має бути встановлення оптимального адміністративно-територіального поділу з детальним визначенням повноважень центральних органів влади та органів

місцевого самоврядування, а також їх чітким розмежуванням.

4.ПИТАННЯ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Розкрийте сутність міжбюджетних відносин.
2. Назвіть головні завдання міжбюджетних відносин.
3. Назвіть головні інструменти організації міжбюджетних відносин в Україні.
4. Виділіть механізми розмежування видатків і доходів муніципальних бюджетів відповідно до розподілу повноважень між органами державної влади та місцевим самоврядуванням.
5. Розкрийте сутність нормативно-правового забезпечення міжбюджетних відносин в Україні.
6. Назвіть основні законодавчі акти, що регулюють міжбюджетні відносини, прийняті в роки незалежності.
7. Які локальні нормативно-правові акти регулюють міжбюджетні відносини в Україні?
8. Яким чином законодавство про місцеве самоврядування регулює міжбюджетні відносини?
9. Покажіть витоки формування міжбюджетних відносин в Україні.
10. Які інструменти організації міжбюджетних відносин ви знаєте?
11. Розкрийте сутність міжбюджетних взаєморозрахунків.
12. У чому полягає мета регулювання міжбюджетних відносин?
13. Проаналізуйте метод відсоткових відрахувань від загальнодержавних податків і доходів.
14. Покажіть взаємозв'язок міжбюджетних відносин і бюджетного регулювання.
15. Яким чином можна збалансувати бюджети одного рівня в межах бюджетної системи?
16. Висвітліть особливості застосування міжбюджетних трансфертів з метою бюджетного регулювання.
17. Покажіть основні показники регулювання міжбюджетних відносин.
18. Яким чином можна здійснити вирівнювання бюджетної забезпеченості органів місцевого самоврядування?
19. Розкрийте механізми визначення рівня платоспроможності території.
20. Яким чином здійснюється розрахунок індексів відносної платоспроможності адміністративно-територіальних утворень?

21. Охарактеризуйте практику використання індексу відносної податкоспроможності у вирівнюванні фінансового забезпечення регіонів.
22. Розкрийте сутність міжурядових фінансових відносин.
23. Яка модель міжбюджетних відносин є поширеною в Україні?
24. Назвіть основні складові української моделі міжурядових фінансових відносин.
25. У чому полягає сутність концепції бюджетної децентралізації?
26. Розкрийте сутність міжбюджетних взаємовідносин.
27. Дайте перелік власних і закріплених доходів муніципальних бюджетів.
28. Покажіть зв'язок власних і закріплених доходів муніципальних бюджетів у практиці міжбюджетних відносин.
29. У чому полягають головні проблеми вдосконалення міжбюджетних відносин в Україні?
30. Що таке міжбюджетні трансферти?
31. Які ви знаєте основні види міжбюджетних трансфертів?
32. Назвіть основні види субвенцій з державного бюджету до муніципального.
33. В яких випадках кошти, надані у вигляді субвенцій муніципальним бюджетам, повертаються до державного бюджету?
34. Розкрийте сутність адміністративно-територіальної основи міжбюджетних відносин.
35. Проаналізуйте механізми реалізації державної регіональної політики у контексті формування міжбюджетних відносин.
36. З яких одиниць складається адміністративно-територіальний устрій України?
37. Дайте порівняльну характеристику повноваженням місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування у сфері міжбюджетних відносин.
38. У чому полягають проблеми наповнення муніципальних бюджетів?
39. Яку роль відіграють муніципальні бюджети в реформуванні міжбюджетних відносин?
40. Яким чином світова фінансова криза може вплинути на міжбюджетні відносини в Україні?
41. У чому полягає сутність Концепції реформування міжбюджетних відносин?
42. Яким чином державна регіональна фінансова політика пов'язана з міжбюджетними відносинами?
43. Вкажіть основні завдання державної регіональної фінансової політики.
44. Виділіть основні напрями державної регіональної фінансової політики.

45. Яким чином здійснюється організація фінансів на територіях із спеціальним економічним статусом за допомогою міжбюджетних відносин?
46. Яким чином здійснюється фінансове вирівнювання в Україні?
47. Що таке горизонтальне фінансове вирівнювання?
48. У чому полягають особливості вертикального фінансового вирівнювання?
49. Які ви знаєте основні методи фінансового вирівнювання?
50. У чому полягають основи організації міжбюджетних відносин у зарубіжних країнах?
51. Охарактеризуйте модель міжбюджетних відносин у США.
52. У чому полягають головні особливості шведської моделі міжбюджетних відносин?
53. Яку частку в доходах місцевих органів влади європейських країн становлять міжбюджетні трансферти?
54. Охарактеризуйте механізми фінансового вирівнювання у зарубіжних країнах.
55. Проаналізуйте європейський досвід державної регіональної фінансової політики із залученням бюджетних коштів.
56. Охарактеризуйте російський досвід фінансового вирівнювання у сфері міжбюджетних відносин.
57. Чим відрізняється японський досвід фінансового вирівнювання від європейського у системі міжбюджетних відносин?

5. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Азаров М. Я., Геєць В. М., Ярошенко Ф. О. Бюджетна політика у контексті стратегії соціально-економічного розвитку України: У 6 т. — К., 2004. — Т. 5. — 400 с.
2. Алексєєв І. В., Ярошевич Н. Б., Кондрат І. Ю. Бюджетна система. — Л.: Вид-во Нац. ун-ту “Львів. політехніка”, 2004. — 161 с.
3. Баранова В. В., Глущенко В. В. Сучасні питання проблематики розвитку міжбюджетних відносин в Україні. — Х.: Константа, 2006. — 115 с.
4. Булгакова С. О. Бюджетна система України. — К.: КНТЕУ, 2003. — 287 с.
5. Булгакова С. О. Формування і функціонування бюджетної системи України. — К.: КНИГА, 2003. — 343 с.
6. Бюджетний кодекс України: За станом на 24 липня 2006 р. — К. Парламентське вид-во, 2006. — 96 с.
7. Закон України "Про державну контрольно-ревізійну службу в Україні" // Закони України: В 11 т. / Верховна Рада України; Ін-т законодавства. — К., 1996. — Т. 5.
8. Бюджетна політика у контексті стратегії соціально-економічного розвитку України: У 6 т. / Редкол.: М.Я. Азаров (голова) та ін. — К.: НДФІ, 2004.
9. Бюджетна система: Навч.-метод, посіб. для самост. вивч. дисц. / В.М. Опарін та ін. — К.: КНЕУ, 2002.
10. Василик О.Д., Павлюк К.В. Бюджетна система України: Підручник. — К.: ЦУЛ, 2004.
11. Василик О.Д., Павлюк К.В. Державні фінанси України: Підручник. — К.: НІОС, 2002.
12. Дерев'янка І. М., Самчук М. М., Баранцев П. П. Бюджетна система України. — К., 2002. — 160 с.
13. Чугунов І. Я. Теоретичні основи системи бюджетного регулювання. — К.: НДФІ, 2005. — 260 с.
14. Луніна І. Н. Державні фінанси та реформування міжбюджетних відносин. — К.: Наук. думка, 2006. — 432 с.

Упорядник

Дедіков Олексій Іванович

Методичне забезпечення лекцій з дисципліни «Бюджетна політика та
міжбюджетні відносини»

для студентів освітньо-професійної програми підготовки магістрів

галузі знань 0305 «Економіка і підприємництво»

спеціальності 8.03050801 - фінанси і кредит

(за спеціалізованою програмою «Управління державними фінансами»)